

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
Кафедра інформаційних систем управління**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Кафедра соціальних комунікацій та інформаційної діяльності**

**ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра інформаційної та соціокультурної діяльності**

**ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN MOLDOVA (Кишинів, Республіка
Молдова)**

АСОЦІАЦІЯ ДОКУМЕНТОЗНАВЦІВ УКРАЇНИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

VII Міжнародної науково-практичної конференції

«ІНФОРМАЦІЯ ТА СОЦІУМ»

(03 червня 2022 р.)

Вінниця – 2022
ДонНУ імені Василя Стуса

УДК 001.102:316.3(082)

I-74

Рекомендовано до друку вченою радою факультету інформаційних і прикладних технологій (протокол № 01 від 26.08.2022 р.)

Голова редакційної колегії:

Анісімова О. М. – завідувач кафедри інформаційних систем управління ДонНУ імені Василя Стуса, д-р екон. наук, професор.

Члени редколегії:

Марковець О. В. – в.о. завідувача кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності Національного університету «Львівська політехніка», канд. техн. наук;

Негру Іон – заступник декана Академії економічних досліджень Молдови (Кишинів, Республіка Молдова), канд. екон. наук, доцент;

Щербіна О. С. – відповідальний секретар конференції, доцент кафедри інформаційних систем управління, канд. екон. наук, доцент.

Серов Ю. О. – доцент кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності Національного університету «Львівська політехніка», канд. техн. наук;

Біловус Л. І. – завідувач кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності Західноукраїнського національного університету, д-р іст. наук, професор;

Стіхі Людмила – д-р екон. наук, конференціар, кафедра менеджменту Академії економічних досліджень Молдови (Кишинів, Республіка Молдова);

Лукаш Г. П. – професор кафедри інформаційних систем управління, д-р філол. наук, професор;

Ковальська Л. А. – професор кафедри інформаційних систем управління, д-р іст. наук, доцент;

Прігунов О. В. – старший викладач кафедри інформаційних систем управління, канд. екон. наук;

Яворська Т. М. – доцент кафедри інформаційних систем управління, канд. пед. наук.

I-74 Інформація та соціум: збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Вінниця, 03 червня 2022 р.). Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса. 2022. 98 с.

Збірник містить матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції «Інформація і соціум», які є результатом сучасних теоретичних досліджень та практичних пошуків в аспектах соціальних комунікацій та інформаційно-документних систем, архівної та бібліотечної справи, прикладних аспектів використання інформаційних технологій і систем. У центрі уваги доповідачів – шляхи розв'язання проблем, що постають внаслідок функціонування архівів, бібліотек, ведення документації, мовних змін в умовах війни.

Збірник становитиме інтерес для науковців, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти, задіяних в інформаційній та документаційній сфері.

УДК 001.102:316.3(082)

© Колектив авторів, 2022

©Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2022

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНО-ДОКУМЕНТНІ СИСТЕМИ	7
<i>Анісімова О. М., д-р екон. наук, проф.,</i> ФОРМУВАННЯ НАУКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ІНФОРМАЦІЙНА, БІБЛІОТЕЧНА ТА АРХІВНА СПРАВА»	7
<i>Negru Ion, Doctor of Economics, Associated Professor, Department of “Management and Entrepreneurship”, Vice-Dean of Faculty of Business Administration, Academy of Economic Studies of Moldova</i> COMMUNICATION POLICY OF THE EU AND MOLDOVA ON THE WAY OF ACCESSION TO THE EUROPEAN UNION	10
<i>Боднарчук Ю., канд. іст. наук, доцент</i> ІСТОРИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МУЛЬТИМЕДІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ЕЛЕКТРОННОЇ КОМУНІКАЦІЇ	12
<i>Василенко В. Ю., канд. соц. ком.,</i> МОЖЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	15
<i>Іванюха Т.В., канд. філол. наук, доцент, Прусенко О.С., здобувач вищої освіти</i> ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	17
<i>Коваленко Ю.С., здобувач вищої освіти</i> СИНЕРГІЯ ФОРМ ІНФОРМАЦІЙНО-ДОКУМЕНТНИХ СИСТЕМ У СОЦІОКОМУНІКАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ.....	19
<i>Паздерська Р.С., аспірант</i> ФОРМАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ УЧАСНИКА ТЕМАТИЧНОЇ ВІРТУАЛЬНОЇ СПІЛЬНОТИ.....	21
<i>Прігунов О.В., канд. екон. наук, старший викладач</i> СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПРОЄКТУВАННЯ І ВПРОВАДЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ	23
<i>Синько А.І., аспірант</i> ПРЕДСТАВЛЕННЯ ТИПІВ ВІРТУАЛЬНИХ СПІЛЬНОТ, ЩО МОЖУТЬ БУТИ ДЖЕРЕЛОМ ДОКУМЕНТАЦІЇ ДО ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	26
<i>Чепелюк Ю. В., аспірант</i> ГЛОБАЛЬНА ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ НОВИХ ФОРМАТІВ ДИПЛОМАТІЇ.....	28
<i>Щербіна О. С., канд. екон. наук, доцент</i> ІНФОРМАЦІЙНІ ВІЙНИ В АСПЕКТІ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ	30

СЕКЦІЯ 2. АРХІВНА ТА БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....33

Бездрабко В. В., д-р іст. наук, професорка

АРХІВНА КУЛЬТУРА В УМОВАХ ВІЙНИ.....33

Білик Н. І., канд. іст. наук, доцент

ОСОБОВИЙ ФОНД ХУДОЖНИКА ЯРОСЛАВА ОМЕЛЯНА В ДЕРЖАВНОМУ АРХІВІ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ34

Вдовіна О.О. канд. н. з соц. ком., доцент

КОМУНІКАЦІЙНА ПОЛІТИКА УКРАЇНСЬКИХ БІБЛІОТЕК У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ36

Грінберг Л.Ф., канд. іст. наук, доцент

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ БІБЛІОТЕК ТА АРХІВІВ.....38

Гула Р. В., доктор історичних наук, професор, Передерій І. Г., доктор історичних наук, професор

ВІТЧИЗНЯНІ ДЕРЖАВНІ АРХІВИ ЯК ОБ'ЄКТ І СУБ'ЄКТ АРХЕОЛОГІЧНОГО СКЛАДНИКА КОНСЦІЄНТАЛЬНОЇ ВІЙНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ.....40

Добровольська В. В., д-р наук із соц. ком., доцент, Пугач Л. Ю., аспірант

ВПЛИВ НОВІТНІХ ФОРМ БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ НА СУЧАСНОГО КОРИСТУВАЧА.....42

Ковальська Л. А., д-р іст. наук, доцент

ФУНКЦІОНУВАННЯ АРХІВІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ44

Коноплицька О. І., канд. філол. наук, доцент

ДО ПИТАННЯ ПРО ГУМАНІТАРНІ ТА ОСВІТНІ ПРОЄКТИ БІБЛІОТЕК46

Недошитко І.Р. канд. іст. наук, доцент

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ СУЧАСНОЇ АРХІВНОЇ СПРАВИ 48

Охріменко Г. В., канд. іст. наук, доцент

ПОБУДОВА КОРПОРАТИВНОГО ІМІДЖУ БІБЛІОТЕЧНИХ УСТАНОВ У СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА (НА ПРИКЛАДІ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»).....50

Шевченко О. В., д-р наук з соц. ком., професор

РУЙНУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВОЄННИХ ДІЙ: БІБЛІОТЕК, АРХІВІВ, МУЗЕЇВ52

Яворська Т. М., канд. пед. наук, старший викладач

РЕФЕРУВАННЯ ЯК ОДИН З ПРОЦЕСІВ АНАЛІТИКО-СИНТЕТИЧНОГО ПЕРЕРОБЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ54

СЕКЦІЯ 3. ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І СИСТЕМ57

- Вощенко В.Ю., канд. філос. наук, доцент, Денисовець І.В., канд. філол. наук, доцент*
ОСОБЛИВОСТІ ДОКУМЕНТАЦІЙНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СФЕРІ СУДОЧИНСТВА57
- Dorogaia Irina, PhD, Associated Professor;*
TRANSFORMATIONAL CHANGES IN BUSINESS MODELS OF MOLDOVAN ENTREPRISES: CONCEPTS AND PRACTICAL APPLICABILITY59
- Охріменко Г.В., канд. іст. наук, доцент, Приходько І. П., студентка IV курсу*
DIGITAL-СТОРИТЕЛІНГ НА ТЕРЕНАХ МЕДІЙНОГО ПРОСТОРУ: АНАЛІЗ КОНТЕНТУОУТВОРЕННЯ61
- Яворська Т. М., канд. пед. наук Погоріла Ю. В. здобувач вищої освіти*
СОЦІОКУЛЬТУРНА ДІЯЛЬНІСТЬ БІБЛІОТЕК В РЕАЛІЯХ ВІЙНИ63
- Федорук О. М., доктор філософії (PhD)*
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДО ІВЕНТ-ЗАХОДІВ65
- Шульга Д., магістрант факультету журналістики*
МЕТОДИ ПРОСУВАННЯ МЕДІЙНОГО КОНТЕНТУ В ІНТЕРНЕТ-ЗМІ (НА ПРИКЛАДІ УНІАН)67
- Артеменкова О. М., аспірантка кафедри інформаційних систем*
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ АРХІВНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ГЕНЕАЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ69
-
- ### **СЕКЦІЯ 4. ЛІНГВІСТИЧНІ ПАРАМЕТРИ ІНФОРМАЦІЇ ТА СОЦІУМУ71**
- Лукаш Г. П., д-р філол. наук, професор*
НАЦІОНАЛЬНІ СМИСЛИ МОВИ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ 2022 Р.71
- Тур О. М., д-р пед. наук, доцент*
СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНІЦІАЛЬНИХ АБРЕВІАТУР СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....76
- Чередник Л. А., канд. філол. наук, доцент*
МОВА МАСМЕДІА ПІД ЧАС РОСІЙСЬКОГО ВТОРГНЕННЯ В УКРАЇНУ78
- Шкіцька І. Ю., д-р філол. наук, професор*
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТЕРМІНОВЖИВАННЯ У СФЕРІ АНАЛІТИКО-СИНТЕТИЧНОГО ОПРАЦЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ79

**СЕКЦІЯ 5. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ У ПЕРІОД ВОЄННИХ ДІЙ** 83

Вовк Н. С., канд. іст. наук, доцент,

ІНСТРУМЕНТИ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ВИДАВНИЧОГО РИНКУ В УКРАЇНІ: ВЛИВ
ПАНДЕМІЇ ТА ВОЄННИХ ДІЙ..... 83

Данильчук О. М. канд. пед. наук

МАТЕМАТИЧНА ЛОГІКА І ФІЛОСОФІЯ 85

Литвинська С. В. канд. філол. наук, доцент, Сібрук А. В. канд. філол. наук, доцент

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З ДОКУМЕНТНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ У ВІЙСЬКОМОВАХ В
УМОВАХ ОСОБЛИВОГО ПЕРІОДУ 87

Палеха Ю. І., канд. іст. наук

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СФЕРИ У ВОЄННИЙ
ПЕРІОД..... 90

Мар'яна Петрів, магістр, Олександр Марковець, канд. техн. наук, доцент,

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА КОРИСТУВАЧА ПІД ЧАС ПЕРЕГЛЯДУ
ІНФОРМАЦІЙНИХ НОВИН..... 93

Спрінсян В. Г., канд мистецтв., доцент,

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВЕДЕННЯ ДОКУМЕНТАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ 95

Важливою темою для ЗМІ впродовж цих героїчних та страшних трьох місяців є обсценна лексика (тобто, ненормативна, лайка, лихослів'я), яка у звичайний час була табу. Мовознавець Дмитро Данильчук в одній зі своїх статей писав: «...Насиченість нашого інформаційного простору «непричесаною» лексикою становить проблему не лише з погляду норм суспільної моралі та громадського порядку: тут фактичну (а подекуди – і юридичну) легалізацію «матизмів» можна порівняти з присутністю озброєних «калашами» людей у черзі до каси супермаркету. Вочевидь, це є тимчасовим, але наразі неминучим і в більшості випадків – доцільним» [1]. На думку науковців, психологів, медиків, коли потрібно вийти з напруженого стану, в якому ми всі перебуваємо зараз, то лайка, «найпростіший спосіб розблокувати себе, вербальний сплеск гніву, який одразу б'є в ціль»[2].

Упродовж цього часу виникли нові ідіоми. Шорт-лист ідіом війни очолюють такі фрази: *Доброго вечора, ми з України!*; *Російський військовий корабель.... (Русский военный корабль....)*. Популярним також стає вислів: *Шо по русні? – Русьні п****.

Нині лексичний склад нашої мови поповнився новими словами. З-поміж них, зокрема, такі: *байрактарити – давати прочуханки;*; *чорнобаїти – наступати на ті самі граблі;* *спіймати арестовича – заспокоїтися;* *арта – артилерія (наприклад: Арта ганяє і палить техніку росіян);* *іти услід за російським кораблем – ввічливий спосіб вказати дорогу окупантам та ін.*

До речі, в мові масмедіа поширюється дієслово «зукраїнити». Відомо, що воно виникло в англійській мові та зафіксовано в сленговому онлайн-словнику Urban Dictionary – *Ukrained*. Його значення тлумачать як глобальне приниження Росії, яка вторглася в Україну: *Russia has been Ukrained*.

Отже, мова є надчутливою системою, що постійно розвивається і в якій відображаються усі реалії життя. Слово є потужною зброєю в сучасному інформаційному просторі. Українське слово зараз лунає далеко за межами нашої держави, бо «серце України б'ється так сильно, що його чують по всій планеті. Воно болить, стискається від вибухів. Його бинтують молитвами, гоять любов'ю. Його тримає в сильних руках український Воїн» [3]. Все буде Україна!

Список використаних джерел:

1. Данильчук Д. Війна, що змінила мову: росія з малої літери, легітимізація матюків. URL: <https://chytomo.com/chomu-vsi-pyshut-rosiia-z-malenkoi-a-matiuky-staly-normoiu-u-zmi-sposterezhennia-linhvista/>
2. Синящик Анна. «Шо по русні?» Паролі, лайки і лексика Другої світової – як війна змінила мову. URL: <https://www.pravda.com.ua/rus/articles/2022/06/1/7348766/>
3. Україна – серце Європи. Чуєте, як воно б'ється? URL: <https://nday.te.ua/ukrajina-sertse-evropy-chujete-yak-vono-bjetsyaj/>

*Шкіцька І. Ю., д-р філол. наук, професор
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТЕРМІНОВЖИВАННЯ У СФЕРІ АНАЛІТИКО-СИНТЕТИЧНОГО ОПРАЦЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ

На зміни в термінології сфери аналітико-синтетичного опрацювання інформації чинять вплив екстралінгвальні та інтролінгвальні фактори. До перших належать, з одного боку, глобалізаційні процеси і тенденція до узгодження національних галузевих нормативно-правових документів із міжнародними, а з другого боку, – розвиток новітніх інформаційних технологій і цифровізація. Унаслідок цього у сфері аналітико-синтетичного

опрацювання інформації з'явилося багато слів іншомовного походження, зокрема англiцизмiв, i термiнiв, виникнення яких пов'язано з розвитком новiтнiх iнформацiйних технологiй. До iнтралiнгвальних чинникiв вiдносимо змiни, пов'язанi з функцiонуванням української мови як державної, зокрема тенденцiї до збереження питомих українських словоформ i словотвiрних моделей.

Чимало термiнологiчних дискусiй сьогоднi точитьсiя навколо термiнiв, що позначають опрацювання iнформацiї. Йдесться про термiни *наукова обробка документiв, аналітико-синтетична переробка документної iнформацiї, аналітико-синтетичне перероблення iнформацiї, аналітико-синтетична обробка науково-технiчної iнформацiї*. Термiн для маркування процесуальностi, зафiксований у державному стандартi ДСТУ 5034:2008 [ДСТУ 5034:2008, с. 4], – *аналітико-синтетичне опрацювання iнформацiї* вважаємо найбільш оптимальним.

Звернiмо увагу на рiзницю мiж термiнами, до складу яких входять лексеми «перероблення», «оброблення/обробляння» та «опрацювання». Так, лексема «перероблення» слугує маркуванню значення дiяльностi з удосконалення зробленого неналежним чином. Лексеми «оброблення» та «обробляння» можуть мати негативнi асоцiацiї в носiїв мови, хоча в низцi нормативних документах згаданi термiни зафiксованi (див., наприклад [ДСТУ 5034:2008]). Подекуди зустрiчаємо й трактування термiнiв зi складниками «оброблення» / «обробка» як синонiмiчних, наприклад: *бiблiотечна обробка (опрацювання)* [СОТЗБiД, 2013, с. 10]. Зазначимо, що лексема «обробляння» частiше входить до термiнолосполук iз лексемою «данi», натомiсть термiноелемент «опрацювання» здебiльшого поєднується зi словом «iнформацiя», наприклад: *оброблення даних* [ДСТУ 5034:2008, с. 10] та *опрацювання iнформацiї* [ДСТУ 5034:2008, с. 20; ДСТУ 7448:2013].

Термiнологiю сфери аналітико-синтетичного опрацювання становить чимало термiнiв, що мiстять такi складники: **а) бiблiографiчний**: *бiблiографiчний запис / огляд, опис, покажчик, посiбник, пошук, список; бiблiографiчна довідка / iнформацiя, картотека, послуга; бiблiографiчне видання / iнформування, обслуговування, посилання i т.д.; б) бiблiотечний: *бiблiотечна обробка / послуга, система, справа; бiблiотечний каталог / ресурс, фонд; бiблiотечнi ресурси та iн.; в) похiднi вiд лексеми «документ»*: *документний / документарний (що складається з документiв), документацийний (пов'язаний iз систематизованою сукупнiстю документiв), документований (зафiксований у формi документа): документна iнформацiя / форма; документованi вiдомостi / данi; документальний пошук / фiльм, фонд, документальна база / iнформацiйно-пошукова система; документацияна система, документацияний фонд та iн.; г) iнформацiйний*: *iнформацiйна база / дiяльнiсть, продукцiя, система, технологiя; iнформацiйний запит / листок, потiк, пошук, продукт, ресурс, центр, фонд; iнформацiйне видання / забезпечення, обслуговування; iнформацiйно-пошукова мова / система i т.д.; г) електронний*: *електронний аналог видання / документ, каталог, носiй, покажчик, посiбник, примiрник, словник, ресурс; електронна колекцiя / копия, книга, перiодика, серiя, скринька, форма; електронне видання / повiдомлення; електроннi данi / програми, ресурси i под.**

До пасивної лексики української мови сьогоднi переходять термiни *магнiтна / кiно-, вiдео-, фотоплiвка*, якi ранiше були вiдображенi в нормативних визначеннях поняття «документ». Натомiсть сьогоднi у визначеннi цього поняття роблять акцент на його функцiйних характеристиках, а не на варiантностi матерiальних носiїв. Усе менше функцiонує термiн *матерiальний носiй iнформацiї* та термiни, до складу яких входять складники «машинозчитний» / «машинозчитаний», «машиночитний», «машинозчитувальний».

У сферi аналітико-синтетичного опрацювання iнформацiї чимало термiнiв на позначення процесiв. Серед них можна виокремити термiни або термiноелементи на: а) **-ацiя**: *автоматизацiя, авторизацiя, iдентифiкацiя, нумерацiя i под.; б) -ування*: *анотування, бiблiографування, дублювання, iдентифiкування, iндексування, групове/масове iнформування; комплектування, копиявання, нумерування, реферування, тиражування, формалiзування мови i т.д.; в) -ення: *вилучення, знищення, (не)надходження, оброблення (документiв); г) -ання*: *зберiгання, здавання документiв, надання iндексiв, приймання повiдомлень, передавання,**

одержання інформації; ...нормативно-правове забезпечення технології оброблення, створення, передавання, одержання, зберігання, використання та знищення електронних документів [ЗУ «Про електронні документи...»]; Повторне бібліографічне посилання на один і той самий документ або його частину, або групу документів наводять у скороченій формі за умови, що всі потрібні для ідентифікування та пошуку цього документа бібліографічні відомості зазначено у первинному посиланні на нього [ДСТУ 8302:2015, с. 8].

У мовній репрезентації термінів на позначення процесів сьогодні помітне домінування словоформ на **-ування** порівняно зі словоформами на **-ація**: систематизування (не систематизація), предметне аналізування (не предметизація), каталогізування (не каталогізація) та лексемами на **-ення**: оформлювання замість оформлення [ДСТУ 3008: 2015], розміщування замість розміщення [ДСТУ 3814:2013, с. 4].

Помітною тенденцією є зменшення кількості іменників зі значенням процесуальності на **-ча** та **-ка**. Замість них уживають словоформи на **-ання / -ення**, наприклад: *У разі відправлення електронного документа шляхом пересилання його на електронному носії, на якому записано цей документ, датою і часом відправлення вважаються дата і час здавання його для пересилання* [ЗУ «Про електронні документи...»].

У складі термінологічних словосполук виокремлюємо терміни з прикметниковими компонентами на: **-увальний**: ідентифікувальний документ; **-уваний**: продовжуване видання, оновлюване видання; **-аційний**: класифікаційна система; **-ований**: стандартизований термін; **-овельний**: книготорговельна сфера; **-овий**: діалоговий режим, онлайн нова система тощо.

Нові запозичення у сфері аналітико-синтетичного опрацювання інформації здебільшого спричинені цифровізацією та стрімким розвитком новітніх інформаційних технологій: *лінк, медіатека, модем, «нетикет», сервер, слайдшоу, файл, QR-код, sms-формат*. Замість термінів *обчислювальна мережа, мережа ЕОМ* уживають термін *комп'ютерна мережа*. Натомість терміни, до складу яких входять компоненти *автоматизований* та *автоматичний*, і надалі належать до часто вживаних галузевих термінів. Щоправда, подекуди спостерігаємо вживання термінів зі згаданими складниками як синонімічних. Зросла кількість терміносполук з препозитивними частинами **веб-, онлайн-, офлайн-, wap-**: *вебліографія, вебпортал, вебсайт, вебсервіс, вебсторінка, вебформи*.

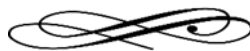
У сфері аналітико-синтетичного опрацювання інформації репрезентована варіантність: *абетковий каталог – алфавітний каталог, астериск – зірочка, банк даних – база даних, інтерактивне електронне видання – недетерміноване електронне видання, назва – найменування, наскісна риска – скісна риска, познака – позначка, покликання – посилання, часопис – журнал, шифр зберігання документа – бібліотечний шифр, поличний індекс та ін.*, наприклад: *...у складі вихідних даних дозволено не подавати найменування (ім'я) видавця* [ДСТУ 8302:2015, с. 3].

Зауважимо, що замість калькованого терміна з російської мови «область бібліографічного опису» краще використовувати більш поширений термін «зона бібліографічного опису», а замість терміна «знак сноски» – «знак виноски».

Таким чином, унаслідок глобалізаційних процесів і розвитку новітніх інформаційних технологій у сфері аналітико-синтетичного опрацювання інформації збільшується кількість запозичених термінів, зокрема англіцизмів, на позначення процесів, результатів інформаційної діяльності, технічного обладнання і його частин тощо, у той час як частина термінів переходить до пасивного шару професійної лексики. Спостерігається тенденція до домінування термінів зі складниками на **-ування** над їхніми відповідниками, що містять компоненти на **-ація** та **-ення**, а також зменшення кількості іменників зі значенням процесуальності на **-ча** та **-ка**.

Список використаних джерел:

1. ДСТУ 8302:2015 – Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання: ДСТУ 8302:2015. [04 березня 2016 р. № 65 змінено дату чинності]. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 47 с. (Інформація та документація).
2. ДСТУ 7448:2013 – Бібліотечно-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять: ДСТУ 7448:2013 [Уведено вперше (зі скасуванням в Україні ГОСТ 7.26–80); чинний від 2014-07-01]. Київ: Мінекономрозвитку України, 2014. III, 41 с. (Інформація та документація).
3. ДСТУ 3814:2013 – Видання. Міжнародна стандартна нумерація книг (ISO 2108:2005, NEQ): ДСТУ 3814:2013 [На заміну ДСТУ 3814–98; чинний від 2014–01–01]. Київ: Мінекономрозвитку України, 2014. IV, 5 с. (Інформація та документація).
4. ДСТУ 3008:2015 – Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання: ДСТУ 3008:2015 [На заміну ДСТУ 3008–95; чинний від 2017–07–01]. Київ : УкрНДНЦ, 2016. V, 25 с. (Інформація та документація).
5. ДСТУ 5034:2008 – Науково-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять: ДСТУ 5034:2008. Київ: Держспоживстандарт України, 2009. 38 с. (Інформація та документація).
6. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг»: прийнятий 22.05.2003 № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення 20.05.2022).
7. СОТЗБІД – Словник основних термінів з бібліотечно-інформаційної діяльності / уклад. М. В. Безрука. Івано-Франківськ: НТБ ІФНТУНГ, 2013. URL: <http://elar.nung.edu.ua/bitstream/123456789/63/1/slovník.pdf> (дата звернення 31.05.2022).

Наукове видання

МАТЕРІАЛИ

VII Міжнародної науково-практичної конференції

«ІНФОРМАЦІЯ ТА СОЦІУМ»

(03 червня 2022 р.)

*Редакційна колегія та організатори конференції не несуть відповідальності за точність
викладених у публікаціях фактів та даних
У матеріалах конференції максимально точно відбитий стиль викладення, запропонований
учасниками*